

prosvetni delavec

BERTA GOLOB

Razcekinjena jezikovna kultura

Prebiram zapise v zborniku, izdane ob simpoziju Komunikacija in jezikovna kultura v osnovni šoli - potekal je na PA v Ljubljani - in komuniciram z njimi. Monološka komunika-

cija ali pa tudi ne. Res sama samcata z njimi piscem ne morem povedati svojih misli. Toda ko mi oni ponujajo svoje, mi jih ne zama, ker jih bom ob primernih priložnosti znala uporabiti in jim

dati še kaj iz svojega.

Upam, da čutijo nekaj podobnega vsi udeleženci simpozija, saj so enako kot jaz mogli dejavno sodelovati le v eni tematsko-razpravljaljski skupini, preostalo te-

Med drugim preberite

- DOGOVORI MED SINDIKATOM IN VLADO, str. 2
- O SREDNJI ŠOLI ŠE NIČ DOKONČNEGA, str. 2
- VSEM ZAMEJSKIM ŠOLAM ENAKO POZORNOST, str. 2
- KAKO IZ ZASTARELEGA OKLEPA? str. 3
- NOVO V ŠOLSKI ZAKONODAJI, str. 3
- NE VEČ: MORAŠ, AMPAK ŽELIM, HOČEM, ZMOREM, str. 5
- OBJAVE, str. 7-10
- KOMUNIKACIJA IN JEZIKOVNA KULTURA, str. 12

Bard lucundus: Mladi Chardin, 1981

Tokrat objavljene slike so s posmrtno razstave del Barda Lucundusa, ki je bila odprta od 14. maja do 8. junija v prostorih Mestne galerije.

Bardovo slikarstvo v širini, kakršno odkrivamo danes, prav gotovo zavezuje in obvezuje na poseben način. In to prav zaradi značilnega vtisa, ki ga sicer zbuja vsako kakovostno likovno delo z anahronističnim, to je s predznakom nevsakdanjosti. Gre za nemožnost, da bi ga takoj in za vselej uvrstili v jasno opredeljen trend, če ne vsaj v likovni trenutek nekega obdobja. Prav pred vsakim Bardovim delom - res redke so izjeme - si je mogoče vzeti čas za premislek: od tistih začetnih, tako rekoč samo risarskih črno-belih panojev, platen, v katere počasi vstopa barva, najprej grajena samo na razmerju chiaroscuro, motivno opredeljena kot fantazijska figuralika, prek svojevrstne začasne presnove iz baročne manire v mistiko kabalističnega repertoarja, ki naj bi bila najbrž samo povod za premislek o nastanku duha in materije, o likovnem prenosu v pravo slikarsko snovnost, in zaradi vstopa v imaginarni pejzaž z razpetim nebesom spet kot stavospev sproščene, transcendentalne duhovnosti in snovnosti v likovnem pomenu, pa vse do starčevsko-demonске strašljivosti v duhovnem in fizičnem pomenu zaradi gradnje portreta in avtoportreta z vse zgodovinsko zakrinkanostjo, z naličji karikature, čiste groteske in oblastnišva...

A Bassin, Skica za Barda, iz kataloga ob razstavi, 1990)

matiko pa morajo predelati v sebi po prej omenjenem monološkem vzorcu.

Ko premišljam, misel prehitva misel in tako se mi podi skozi zavest zmedena risanka občutkov, pritrjevanj, pomisli, ugovorov, vprašanj, spoznanj in pričakovanj. Tudi pričakovanj, kdaj se bosta komunikacija in jezikovna kultura v šoli iz mrtvega teka pognali v živo pretakanje tako očitno, da kot zgled komunikacijske razgibanosti ne bodo ostajale le posamične šole in v šolah le posamični ljudje. To so učenci in učitelji. Večkrat si drug drugemu poočitajo nečlovečnost.

Ne tako malokrat celo upravičeno.

Komunikacija v razredu poteka tudi v takemle slogu:

Učenec: Rad bi popravil oceno.

Učitelj: Kadar bom jaz hotel.

Posledica: ves mogoči razpon od žalosti do zakrknjenosti.

Slišim očitek: navija za vrtčevske metode v srednji šoli, za crkljarijo v osnovni šoli, to je za oblažinjene padce na nos in za najmehkejšo obliže na rane »brutalno zmesarjenih« učencev.

Ne. Zavzemam se za zelo delavno šolo, le da tudi za zelo človečno komunikacijo med učenci in učitelji. Ker je kultura gojenje, naj bi tudi vedeli, kaj je jezikovna kultura in kulturna komunikacija.

Jezikovno kulturo pomagajo v šoli oblikovati - bogatiti ali pa vodeniti - vsi učitelji in vsi učenci. Jezikovna kultura ni vpisana le v poklicno dolžnost učitelja materinščine, tega romantično vznesenega, vendar izumirajočega dinosavra. Ta kultura je naloga prav vsakega učitelja. Kako da ne tudi učiteljice gospodinjsva? Kako da ne tudi učitelja športne in tehnične vzgoje? Zaman je pričakovati, da bo jezikovno kulturo dvignilo na višjo raven toliko in toliko učiteljev slovenskega jezika ob toliko in toliko urah pouka materinščine, učitelji drugih predmetov pa bi (še naprej) gojili le akvarije, vivarije, tearije in arboretume svoje stroke, ne glede na to, da naj bo vse, kar domislimo, izrazljivo v človeškem jeziku čim natančneje in ustrezneje. Tega je treba učence učiti pri vseh predmetih, drugače ostanejo funkcionalno nepismeni. Ne verjamem, da jim pri tem lahko odpomorejo še tako inteligentni računalniški možgani.

Jezikovna komunikacija in jezikovna kultura si podajata roko. Njuna stična točka je jezikovno vedenje in vedenje. Vedeti čim več. Toda vedenje si lahko pridobimo le postopoma. Ni pametno da »na začetku dajemo preveč in zato na koncu dobimo premalo«. Jezikovni pouk je sestavina jezikovne vzgoje in obrnjeno, vzgoja pa je delovanje, ki nima konca. Tudi jezika se učimo, »se v njem gibljemo, dihamo in smo« prav do konca življenja. Tega se mora vsakdo zavedati, da more hoteno oblikovati humane medosebne odnose.

Naše jezikovno znanje je šibko. Za to je več vzrokov. Jezikovna kultura in kultivirana komunikacija sta na tleh. Ko slišim učiteljico v razredu reči Zdaj mi je pa dosti tega, ne boste me več zajebavali, se ponovno zavem, kako daleč je že segla jebentizacija sporazumevanja. Upira se mi vsako zavijanje oči in svetohlinjenje, nič manj pa zavinjanost jezika, grobosti in vsesplošna vulgarizacija. Krepka primera, dal bi zanj o cekin, je postala kaj razcekinjena in Župančič se za tako, kot je, najbrž ne bi pretirano ogreval. Šola bo morala storiti nekaj v prid resničnim komunikacijskim dragocenostim, počasi vrniti ugled jezikovni kultiviranosti, uzavestiti mladim ljudem pomen, razsežnost in domicil socialnih zvrsti jezika, pridobiti učence za drugačen odnos do jezika in sporazumevanja, sicer Slovenci ne bomo več imeli kulturno obujenih staršev, ki so otrokom prva šola vsega, tudi jezikovne kulture.

Simpozij Komunikacija in jezikovna kultura v osnovni šoli je odprl vidike, navrgel vrsto ugotovitev, nakazal tudi nekaj smeri k oddaljenim, a ne povsem nedosegljivim ciljem. Udeležencev ni pustil neprizadetih. Stevilni niso skoparili s pohvalo. Bili so tudi taki, ki so iz skupine, v katero so se včlenili, prihajali razočarani in nepotešeni. Komunikacija se v njej očitno ni razvila, tako da se je obetavna tematika razblinila v meglo. Tako smo spet pri večnem: Zakaj?

Komunikacija mora biti prepletanje, pretakanje, kroženje celo tedaj, ko ji poočitamo enosmernost. Ko prebiram zapise v Zborniku, sama v sebi komuniciram z njihovimi pisci. Ko sem članica razpravljaljske skupine, imam konec koncev pravico biti tudi tiho. Saj je molk tudi sporazumevanje. Znana je ugotovitev, da ni mogoče ne komunicirati.

Korak iz komunikacije k jezikovni kulturi in nazaj h komunikaciji je kot prvina telesnega (plesnega) giba. To je prepletanost v celoto, ki se ji reče govornica vsega človeka: vsega, kar je v njem, in kar je po njem počlovečenega. Gib, jezik, mim, ki se po simbolih zjedrijo v sporočilo.

Upati je, da se bo šola naučila gledati čez ograjo zamejenosti in odpirati učencem pogled k širšim obzorjem tudi pri učenju, spoznavanju in spoštovanju jezika.

OBJAVE

- **Pravilnik o maturi**
- **Pravilnik
o strokovnem izpopolnjevanju
in usposabljanju ter o napredovanju
pedagoških delavcev
v srednjem izobraževanju**

GRADIVO ZA JAVNO RAZPRAVO

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo je na svoji 9. seji, dne 30. maja 1990, obravnaval tudi delovni osnutek besedil Pravilnika o maturi in Pravilnika o strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju ter napredovanju pedagoških delavcev v srednjem izobraževanju. Obe besedili je opredelil kot osnutek za javno razpravo.

Zaradi pomembnosti objavljamo obe besedili v Objavah – današnji prilogi Prosvetnega delavca.

O osnutku Pravilnika o maturi naj povedo svoje mnenje srednje šole po skupnosti srednjih šol, višje in visoke šole pa po obeh univerzah ali njuni koordinaciji. Osnutek Pravilnika o strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju ter napredovanju pedagoških delavcev je sicer zasnovan za pedagoške delavce srednjih šol, vendar je predvideno, da bo z že napovedanimi spremembami zakonov dana podlaga za enako ureditev tega vprašanja tudi za pedagoške delavce v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, v osnovnem in glasbenem šolstvu, zavodih za usposabljanje in domovih za učence. Za navedena področja prelagamo, da uskladijo svoja stališča in morebitne dodatne predloge po organizacijskih enotah Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Zakon o usmerjenem izobraževanju nalaga v 205. členu visokošolskim organizacijah sprejemanje in izvajanje programov strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev. Zato, prosimo tudi vse visokošolske organizacije, da izoblikujejo svoje mnenje o osnutku Pravilnika o strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju ter o napredovanju pedagoških delavcev v srednjem izobraževanju.

Javna razprava traja do konca junija. Prosimo, da svoja stališča, predloge in pripombe pošljete najpozneje do 6. julija na naslov: Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, Ljubljana, Župančičeva 6.

Pričakujemo vaše sodelovanje.

Dr. PETER VENCELJ
predsednik

Na podlagi 71. člena Zakona o usmerjenem izobraževanju (Ur. l. SRS, št. 11/80, 6/83, 25/89, 35/89) Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo izdaja

PRAVILNIK

O MATURI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Matura je izpit, s katerim se ugotavlja usposobljenost kandidatov za študij na višjih oziroma visokih šolah.

Kandidati pri maturi opravljajo izpite iz predmetov, ki obsegajo znanja, pomembna za študij. Izpiti so izbirni po vsebini in ravni zahtevnosti na način, ki zagotavlja enakovreden izobrazbeni standard mature.

Kandidati v Republiki Sloveniji opravljajo maturo pod enakimi pogoji.

2. člen

Maturo lahko opravlja, kdor je končal zaključni letnik katerekoli smeri ali programa štiriletnega srednjega izobraževanja po zakonu.

Maturo lahko opravlja tudi, kdor ni končal izobraževanja po prejšnjem odstavku, opravil pa je na srednji šoli preizkus znanja, s katerim je dokazal, da obvladuje najpomembnejša znanja štiriletne smeri ali programa srednjega izobraževanja.

II. PREDMETI MATURE, OBVEZNOSTI KANDIDATOV IN IZBIRA

Matura obsega:

- skupni del;
- izbirni del,

Predmete mature, njih obseg, vsebino in raven zahtevnosti določi v skladu z zakonom Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje po predhodni uskladitvi z univerzama.

* 3. člen

* 4. člen

Obseg, vsebina, raven zahtevnosti predmetov mature in obseg zunanjega ocenjevanja se določijo z maturitetnim katalogom znanj.

Varianta: Člen se spremeni tako, da se glasi:

»Obseg, vsebina in raven zahtevnosti znanj mature se podrobneje opredelijo z maturitetnim katalogom znanj, ki vsebuje:

1. seznam maturitetnih predmetov, ravni zahtevnosti, načine preizkusa znanja, obseg zunanjega ocenjevanja in druge podatke, ki so skupni za vse predmete.

2. predmete kataloge znanja, ki glede na raven zahtevnosti vsebujejo za posamezni maturitetni predmet:

- cilje predmeta;
- učno snov;
- seznam priporočenih učbenikov in drugih učnih pripomočkov;
- način preverjanja znanja, opredelitev zunanjega ocenjevanja in načela za izbiro vprašanj;
- oblike in število izpitnih vprašanj, nalog, tem, izdelkov ali posnetih nastopov, ki se štejejo kot pisni izpiti;
- zbirko vprašanj za ustni izpiti;
- posebnosti poteka in trajanje pisnega izpita ter navedbo dovoljenih izpitnih pripomočkov;
- navodila za ocenjevanje pisnih izdelkov;
- navodila za ocenjevanje ustnega izpita;
- vzorce tem, vprašanj, nalog in drugih oblik pisnega izpita in
- seznam sestavljalcev predmetnega kataloga znanja.

S predmetnim katalogom znanja se določi tudi predvideno število ur predmeta, potrebno za obvladovanje učne snovi na določeni ravni zahtevnosti.«

5. člen

Maturitetni katalog znanj sprejme Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje.

* 6. člen

Kandidat opravlja maturo iz skupno šestih predmetov, in sicer iz treh predmetov skupnega dela in iz treh predmetov izbirnega dela.

Predmete mature izbirajo kandidati na dveh ravneh zahtevnosti, in sicer na višji ali nižji ravni zahtevnosti. Kandidat opravlja tri predmete na višji in tri predmete na nižji ravni zahtevnosti.

Če kandidat želi, lahko opravlja maturo iz več predmetov oziroma opravlja več izpitov na višji ravni zahtevnosti, kot je to določeno s tem pravilnikom.

Varianta k prvemu in drugemu odstavku tega člena:

»Kandidat opravlja maturo iz skupno petih predmetov, in sicer iz treh predmetov skupnega dela in iz dveh predmetov izbirnega dela.

Predmete mature izbirajo kandidati na dveh ravneh zahtevnosti, in sicer na višji ali nižji ravni zahtevnosti. Kandidat opravlja tri predmete na višji in dva predmeta na nižji ravni zahtevnosti.«

7. člen

Srednja šola, ki izvaja maturo, z razpisom za vpis objavi, pri katerih predmetih bo izvajala maturitetni preizkus znanja. Razpis mora obsegati najmanj šest predmetov.

Maturitetne predmete izbere kandidat praviloma v skladu s ponudbo šole.

Varianta, povezana z varianto k 6. členu:

Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Srednja šola, ki izvaja maturo, z razpisom za vpis objavi, pri katerih predmetih bo izvajala maturitetni preizkus znanja. Razpis mora obsegati najmanj pet predmetov.«

* O vsebini členov, označenih z zvezdico (3, 4, 6, 14), odloča v skladu s svojimi pristojnostmi Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje.

III. IZPITNI ROKI IN PRIJAVA

8. člen

Kandidati opravljajo maturo v rednih izpitnih rokih, in sicer: Spomladanski izpitni rok traja od 1. junija do najkasneje 30. junija. Jesenski izpitni rok traja od 1. septembra do najkasneje 30. septembra.

9. člen

Učenci opravljajo vse izpite mature v enem izpitnem roku. Maturo opravljajo praviloma na šoli, kjer so končali četrti letnik izobraževanja.

Kandidati, ki so končali srednjo šolo ob delu, in kandidati, ki so končali zadnji letnik izobraževanja pred štirimi leti ali več, lahko opravljajo maturo po delih, in sicer v največ treh delih v treh izpitnih rokih. Maturo opravljajo na šoli, ki si jo sami izberejo.

10. člen

Kandidat, ki v skladu s 6. členom tega pravilnika opravlja maturo iz več predmetov, kot določa ta pravilnik, in kandidat, ki želi izboljšati oceno prejšnjega opravljanja mature, opravlja dodatne izpite v izpitnem roku in na šoli, ki si ju sam izbere.

11. člen

Kdor ponavlja izpit iz posameznega predmeta mature ali kdor ni bil ocenjen pri posameznih predmetih mature, opravlja izpit na isti šoli v izpitnem roku, ki si ga sam izbere.

12. člen

Kdor maturo ponavlja v celoti, si lahko šolo in izpitni rok sam izbere. Tak kandidat si lahko izbere druge predmete, kot si jih je izbral pri prejšnjem poskusu.

Kandidati lahko opravljajo maturo večkrat.

13. člen

Kandidat se prijavi k maturi na srednji šoli najkasneje 60 dni pred začetkom izpitnega roka. V prijavi tiskovini poleg osebnih podatkov in matične številke občana navede, iz katerih predmetov in na kateri ravni zahtevnosti želi opravljati maturo.

Če se kandidat prijavi k maturi na šoli, kjer ni vpisan ali ni bil vpisan v zadnjem letniku, priloži potrdilo o vpisu oziroma spričevalo zadnjega letnika srednje šole.

Kandidat se lahko od mature odjavi do najkasneje tri dni pred pričetkom izpitnega roka. Šteje se, da je kandidat od mature odstopil, če ni opravljal nobene izpitne obveznosti.

Kandidati, ki so se odjavili ali so odstopili, lahko opravljajo maturo v roku, ki si ga sami izberejo.

Šolska maturitetna komisija najkasneje 3 dni pred začetkom izpitnega roka ugotovi, ali prijavljeni kandidati izpolnjujejo pogoje za opravljanje mature.

IV. IZPITI IN OCENJEVANJE

*14. člen

Maturitetni preizkus znanja obsega pisne in ustne izpite. Z maturitetnim katalogom znanj se opredeli, pri katerih predmetih kandidati opravljajo pisni in ustni, pisni ali ustni izpiti.

Vprašanja pisnega in ustnega izpita morajo biti pripravljena tako, da je mogoče oceniti predvsem kandidatovo splošno in temeljno znanje.

Vprašanja pisnega in ustnega izpita so izbirna in so pripravljena tako, da kandidat lahko izbira med enakovrednimi vprašanji in nalogami oziroma med enakovrednimi skupinami vprašanj in nalog. Način izbire se določi v maturitetnem katalogu znanj.

Vprašanja, naloge in teme pisnega izpita so iste za vse kandidate. Vprašanja ustnega izpita kandidati izbirajo po pravilih izpitnega reda iz maturitetne zbirke ustnih vprašanj.

Pri pisnem izpitu mora biti zagotovljena anonimnost kandidatov.

15. člen

Kandidati najprej opravljajo pisne in nato ustne izpite. Pisne izpite iz istega predmeta opravljajo kandidati istega dne in ob istem času na vseh srednjih šolah, ki v Republiki Sloveniji izvajajo maturo. Med dvema pisnima izpita imajo kandidati praviloma en prost dan. Pisni izpiti so lahko tudi ob sobotah.

16. člen

Pisni izpiti pri posameznem predmetu lahko traja najmanj dve in največ štiri ure. Trajanje se določi v predmetnem katalogu znanja.

Ustni izpiti traja za kandidata praviloma 30 minut, od tega 15 minut za pripravo na odgovor in 15 minut za odgovor. Če je za predmet določen le ustni izpiti, trajanje izpita opredeli predmetni katalog znanja. Na ustnem izpitu kandidat odgovarja na najmanj tri vprašanja.

17. člen

Republiška maturitetna komisija določi časovni raspored pisnih izpitov mature za spomladanski in jesenski izpitni rok in ga objavi najkasneje 30 dni pred začetkom spomladanskega izpitnega roka.

Srednje šole določijo časovni raspored ustnih izpitov v obdobju, ki ga razpiše Republiška maturitetna komisija.

18. člen

Vprašanja, naloge in teme pisnega izpita za tekoče šolsko leto in zbirko vprašanj ustnega izpita pripravijo republiške predmetne komisije na podlagi vsebine maturitetnega kataloga znanj.

Obseg zunanjega ocenjevanja pri predmetih mature, ki ga v skladu z zakonom določi Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje, se opredeli v maturitetnem katalogu znanj.

19. člen

Pisni izdelek pri predmetu, za katerega je maturitetni katalog znanj določil zunanje ocenjevanje, neodvisno ocenjujeta dva zunanja ocenjevalca.

Ocenjevalci pisnih izdelkov pri določenem maturitetnem predmetu so lahko:

- srednješolski učitelji z ustrežno strokovno izobrazbo; strokovnim izpitom in vsaj tremi leti izkušenj pri predmetu;
- visokošolski učitelji, asistenti in lektorji z ustreznim habilitacijskim področjem in vsaj tremi leti pedagoških izkušenj;
- drugi priznani delavci v kulturi, umetnosti in znanosti;
- upokojeni srednješolski in visokošolski učitelji.

Ocenjevalce pisnih izdelkov predlagajo ravnatelji srednjih šol, dekani visokošolskih organizacij, strokovna društva, upravni organ, pristojen za vzgojo in izobraževanje, in drugi, imenujejo pa jih republiške predmetne komisije.

Varianta: člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pisni izdelek pri predmetu, za katerega je maturitetni katalog znanj določil zunanje ocenjevanje, neodvisno ocenjujeta en notranji in en zunanji ocenjevalec.

Zunanji ocenjevalci pisnih izdelkov pri določenem maturitetnem predmetu so lahko:

- visokošolski učitelji, asistenti in lektorji z ustreznim habilitacijskim področjem in vsaj tremi leti pedagoških izkušenj;
- srednješolski učitelji z ustrežno strokovno izobrazbo; strokovnim izpitom in vsaj tremi leti izkušenj pri predmetu;
- drugi priznani delavci v kulturi, umetnosti in znanosti;
- upokojeni srednješolski in visokošolski učitelji.

Zunanje ocenjevalce pisnih izdelkov predlagajo ravnatelji srednjih šol, dekani visokošolskih organizacij, strokovna društva, upravni organ, pristojen za vzgojo in izobraževanje, in drugi, imenujejo pa jih republiške predmetne komisije.

Notranje ocenjevalce pisnih izdelkov imenujejo šolske maturitetne komisije izmed učiteljev šole.

20. člen

Uspeh kandidatov na ustnem izpitu pri posameznem predmetu ocenjuje šolska predmetna komisija. Šolsko predmetno komisijo imenuje ravnatelj srednje šole.

Pri predmetih, pri katerih je s predmetnim katalogom znanja določen le ustni izpit, imenuje republiška predmetna komisija zunanjega člana šolske predmetne komisije.

21. člen

Republiška maturitetna komisija pripravi podrobnejše kriterije in navodila za ocenjevanje pisnih izdelkov in ustnih odgovorov. Če je z maturitetnim katalogom znanj tako določeno, se v oceni ustnega izpita lahko upošteva šolski uspeh iz določenih sestavin predmeta, ki se na maturi ne preverjajo.

22. člen

Maturitetna ocenjevalna lestvica je petstopenjska in obsega ocene nezadostno (1), zadostno (2), dobro (3), prav dobro (4), odlično (5).

Ocena nezadostno (1) je negativna, ocene od zadostno (2) do odlično (5) so pozitivne.

23. člen

Če eden izmed ocenjevalcev oceni pisni izdelek negativno, drugi pa pozitivno ali če je razlika med pozitivnima ocenama 2 ali več, republiška predmetna komisija določi tretjega ocenjevalca, ki oceno neodvisno in dokončno določi. Če pri tem razveljavi obe oceni prejšnjih ocenjevalcev oziroma ne sprejme srednje ocene, mora svojo odločitev pisno utemeljiti.

Republiška predmetna komisija lahko oceno tudi sama določi.

24. člen

Končna ocena pri predmetih s pisnim in ustnim izpitom se določi takole:

- če je ocena pisnega izpita tudi po uskladitvi v skladu s 23. členom negativna, je končna ocena pri predmetu negativna;
- če sta oceni pisnega izpita pozitivni, se kot končna ocena predmeta določi na najbližje celo število zaokrožena aritmetična srednja vrednost obeh ocen P_1 in P_2 pisnega izpita in ocene U ustnega izpita

$$O_{P+U} = 1/3 (P_1 + P_2 + U).$$

Končna ocena pri predmetih s samo pisnim izpitom je na najbližje celo število navzgor zaokrožena aritmetična srednja vrednost obeh ocen P_1 in P_2 pisnega izpita

$$O_P = 1/2 (P_1 + P_2).$$

V primeru iz 23. člena, ko tretji ocenjevalec ali predmetna komisija določi oceno pisnega izpita, se le-ta upošteva kot ocena pisnega izpita.

Varianta: Drugi odstavek se nadomesti z besedilom:

»Končna ocena pri predmetih, pri katerih je določen samo pisni izpit, je na najbližje celo število zaokrožena aritmetična srednja vrednost obeh ocen P_1 in P_2 pisnega izpita in ocene R predmeta v četrtem letniku

$$O_P = 1/3 (P_1 + P_2 + R)$$

Kandidatom, ki opravljajo maturo po 2. odstavku 2. člena, se kot ocena R predmeta upošteva ocena iz preizkusa znanja.

25. člen

Kandidat opravi maturo, če je pri vseh predmetih mature dosegel pozitivno končno oceno.

Kandidat opravi maturo z odličnim uspehom, če doseže odličen uspeh pri treh ali več predmetih mature, od katerih morata biti vsaj dva opravljena na višji ravni zahtevnosti, in če doseže prav dober uspeh pri drugih predmetih.

Kandidat, ki ni dosegel pozitivnega uspeha pri enem ali dveh predmetih mature, lahko izpit iz teh predmetov največ dvakrat ponovno opravlja. Če

kandidat pri predmetu, ki obsega pisni in ustni izpit, ni dosegel pozitivne ocene pri ustnem izpitu, opravlja ponovno le ustni izpit.

Maturo ponavlja v celoti, kdor je bil pri opravljanju mature negativno ocenjen pri več kot dveh predmetih mature, ali kdor je bil negativno ocenjen pri drugem ponovnem opravljanju izpita.

Varianta: drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Kandidat opravi maturo z odličnim uspehom, če doseže skupni seštevek vseh predmetov najmanj 32. V tem številku se ocene predmetov, opravljenih na višji ravni zahtevnosti, pomnožijo s faktorjem 1.5.«

Varianta: povezana z varianto k 6. členu:

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Kandidat opravi maturo z odličnim uspehom, če doseže odličen uspeh pri treh ali več predmetih mature, od katerih mora biti vsaj eden opravljen na višji ravni zahtevnosti, in če doseže prav dober uspeh pri drugih predmetih.«

Varianta: povezana z varianto k 6. členu:

»Kandidat opravi maturo z odličnim uspehom, če doseže skupni seštevek ocen vseh predmetov najmanj 25. V tem številku se ocene predmetov, opravljenih na višji ravni zahtevnosti, pomnožijo s faktorjem 1.5.«

V. IZPITNI RED

26. člen

Z uveljavljanjem izpitnega reda se zagotavljajo enaki pogoji za vse kandidate.

27. člen

Republiška maturitetna komisija določi pravila izpitnega reda in izda podrobnejša navodila zlasti za:

- opravljanje pisnega izpita;
- označitev pisnega izdelka s šifro;
- razvrstitev kandidatov v skupine pri pisnem in ustnem izpitu;
- določitev sedežnega reda kandidatov;
- naloge nadzornega učitelja pri pisnem izpitu;
- opravljanje ustnega izpita;
- delo predsednika šolske predmetne komisije pri ustnem izpitu;
- način vodenja zapisnikov šolske maturitetne komisije, šolske predmetne komisije in nadzornega učitelja pri pisnem izpitu;
- način obveščanja kandidatov.

Šolska maturitetna komisija najkasneje 10 dni pred začetkom izpitnega roka razvrsti učence v skupine za pisne in ustne izpite, določi šifre kandidatov za pisne izpite ter določi izpitne prostore. Kandidate za predmet, ki ga šola ne izvaja, komisija do tega dne prijavi na drugi šoli.

28. člen

Izvajanje pisnega izpita nadzira nadzorni učitelj. Nadzorni učitelj pri pisnem izpitu iz določenega predmeta ne more biti učitelj tega predmeta. Če je v skupini več kot 15 kandidatov, se za nadzor določita dva nadzorna učitelja. Nadzorni učitelj vodi zapisnik o poteku pisnega izpita.

29. člen

Kandidati pišejo svoj izdelek v dvojniku na samokopirnem papirju, opremljenem z znakom maturitetnega izpitnega centra. Kandidati prinesejo s seboj dovoljene izpitne pripomočke in pisalni pribor. Če je tako določeno, smejo za pripravo osnutka izdelka uprabiti dodatni papir, opremljen z žigom šole.

S predmetnim katalogom znanja se lahko določijo tudi druga sredstva informacijskega zapisa.

30. člen

Kandidat lahko odda svoj izdelek pred iztekom časa, določenega za izpit. Čas oddaje izdelka nadzorni učitelj vpiše v zapisnik o poteku pisnega izpita.

Kandidat, ki pisni izpit prekine iz utemeljenih razlogov, ostane neocenjen. Nadzorni učitelj vpiše prekinitve in razloge zanjo v zapisnik. O upravičenosti razlogov presoja šolska maturitetna komisija na podlagi navodil Republiške maturitetne komisije.

Kandidat, ki svojega izdelka ni oddal, ali kandidat, ki je pisni izpit prekinil brez utemeljenega razloga ali brez dovoljenja nadzornega učitelja, se oceni z oceno nezadostno (1) ter zapiše v zapisnik.

Kandidata, ki prekrši pravila izpitnega reda, nadzorni učitelj javno opomni in opomin vpiše v zapisnik. Če kandidat prekršek ponovi, ga nadzorni učitelj odstrani iz izpitnega prostora in to vpiše v zapisnik. Kandidat ostane neocenjen.

Kandidat, za katerega se med izpitom ali po njem nedvoumno dokaže, da je uporabljal nedovoljene izpitne pripomočke, ali je izdelek prepisal, se oceni nezadostno (1). Prekršek se vpiše v zapisnik o poteku pisnega izpita in v zapisnik šolske maturitetne komisije.

31. člen

Ustni izpit iz določenega predmeta lahko opravljajo kandidati, ki so dosegli pozitiven uspeh pri pisnem izpitu.

Kandidati opravljajo ustni izpit iz določenega predmeta pred šolsko predmetno komisijo, ki ima predsednika in dva člana. Izpraševalec je član komisije, ki poučuje predmet v 4. letniku in je praviloma kandidatov učitelj. Kandidata sme spraševati tudi predsednik komisije, v primeru iz 2. odstavka 20. člena tega pravilnika pa tudi zunanji član komisije.

Komisija pri ocenjevanju ustnega izpita ni seznanjena z oceno pisnega izpita.

Komisija vodi zapisnik o poteku ustnega izpita.

32. člen

Pri predmetu, za katerega je določen pisni in ustni izpit, so ustnega izpita oproščeni kandidati z odlično oceno pri teh predmetih tako v 3. kot v 4. letniku. Šteje se, da so ustni izpit opravili odlično (5).

33. člen

Kandidatu, ki se ustnega izpita ni udeležil in je svojo odsotnost opravičil z utemeljenimi razlogi, lahko šolska predmetna komisija določi nov termin ustnega izpita še v tekočem izpitnem roku.

Kandidat, ki se ustnega izpita ni udeležil in svoje odsotnosti ni opravičil z utemeljenimi razlogi, ostane neocenjen.

Če kandidat med ustnim izpitom moti red ali ovira potek izpita, ga izpitna komisija lahko odstrani iz izpitnega prostora. Kandidat ostane neocenjen. Prekršek se vpiše v zapisnik o poteku ustnega izpita.

VI. ORGANI

34. člen

Republiška maturitetna komisija vodi izvedbo mature v Republiki Sloveniji.

Republiška maturitetna komisija ima predsednika in namestnika predsednika, kot člane pa po enega predstavnika obeh univerz, dva predstavnika srednjih šol, predstavnika Strokovnega sveta Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje, predstavnika republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, in člana iz vrst javnih delavcev v izobraževanju, znanosti in umetnosti. Pri delu sodelujejo po funkciji člani republiških predmetnih komisij in vodja maturitetnega izpitnega centra. Tajniške posle komisije opravlja maturitetni izpitni center.

Republiško maturitetno komisijo imenuje predstojnik za vzgojo in izobraževanje pristojnega republiškega upravnega organa na predlog univerz, skupnosti srednjih šol in Strokovnega sveta Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje.

Mandat komisije traja štiri leta. Po izteku polovice mandata se lahko zamenja največ polovica članov.

35. člen

Republiška maturitetna komisija zlasti:

- vodi pripravo predmetnih katalogov znanja in predlaga maturitetni katalog znanj Strokovnemu svetu Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje;
- sprejme letno maturitetno poročilo, ki ga najkasneje do 1. decembra tekočega leta da v razpravo Strokovnemu svetu Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje in znanstveno-pedagoškima svetoma univerz;
- razpisuje datume pisnih izpitov, obdobja ustnih izpitov in določa dan podelitve spričeval;
- v skladu s tem pravilnikom podrobneje določa izpitni red za pisne in ustne izpite;
- predlaga spremembe in dopolnitve pravilnika o maturi;
- odloča o posameznih primerih, ki jih ta pravilnik ne ureja;
- izdaja posebna navodila o varovanju izpitne tajnosti;
- nadzoruje delo maturitetnega izpitnega centra;
- daje navodila maturitetnim komisijam srednjih šol;
- sprejema svoj poslovnik o delu in poslovnike drugih maturitetnih komisij.

36. člen

Republiška maturitetna komisija ima predmetne komisije za predmete, določene z maturitetnim katalogom znanj.

Republiška predmetna komisija ima predsednika, namestnika predsednika in člane, ki jih imenuje predsednik republiške maturitetne komisije na predlog znanstveno pedagoških svetov oziroma dekanov visokošolskih organizacij in skupnosti srednjih šol. Tajnik komisije je svetovalec Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Mandat republiške predmetne komisije traja štiri leta. Po izteku polovice mandata se lahko zamenja največ polovica članov. Mandat se lahko večkrat obnovi.

Varianta: v drugem odstavku se doda stavek:

»Za predsednika komisije in njegovega namestnika je lahko izvoljen, kdor v času mandata ne poučuje predmeta v četrtem letniku srednje šole.«

37. člen

Republiška predmetna komisija zlasti:

- pripravi predmetni katalog znanja določenega predmeta;
- pripravi vprašanja, naloge in teme za pisni izpit;
- dopolnjuje stalno zbirko vprašanj za ustni izpit;
- imenuje in razrešuje zunanje ocenjevalce pisnih izdelkov
- v primerih iz 23. člena imenuje tretjega ocenjevalca, lahko pa tudi sama oceno dokončno določi;
- po končanem jesenskem izpitnem roku prouči podatke maturitetnega izpitnega centra o rezultatih mature ter pripravi poročilo za Republiško maturitetno komisijo;
- predlaga revizijo učnih načrtov, učbenikov in predmetnega kataloga znanja;
- odloča o pritožbah kandidatov o postopku pisnega izpita v primerih iz 2. odstavka 51. člena.

38. člen

Način izbire vprašanj, nalog in tem pisnega izpita v določenem izpitnem roku se določa s poslovnikom o delu republiške predmetne komisije. Predsednik komisije izroči izbrane naloge vodji maturitetnega izpitnega centra v zapečateni ovojnici najkasneje 30 dni pred začetkom izpitnega roka.

39. člen

Šolska maturitetna komisija izvede maturo na srednji šoli.

Šolska maturitetna komisija ima predsednika, namestnika predsednika, člane in tajnika. Predsednik je ravnatelj šole ali njegov pomočnik.

Šolska maturitetna komisija ima predmetne komisije za ustni izpit pri posameznem predmetu. Vodje predmetnih komisij za ustni izpit so člani šolske maturitetne komisije.

Ravnatelj imenuje člane šolske maturitetne komisije in šolskih predmetnih komisij za ustni izpit ter nadzorne učitelje za pisni izpit najkasneje 30 dni pred začetkom spomladanskega izpitnega roka.

Direktor Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in dekanı visokošolskih organizacij lahko imenujejo svoje člane v šolsko maturitetno komisijo. O tem obvestijo ravnatelja šole najkasneje 30 dni pred začetkom spomladanskega izpitnega roka. V šolski maturitetni komisiji so lahko največ trije zunanji člani.

Šolska maturitetna komisija je za svoje delo odgovorna Republiški maturitetni komisiji.

40. člen

Šolska maturitetna komisija zlasti:

- nadzira in sodeluje pri izvajanju pisnih in ustnih izpitov v skladu z določili tega pravilnika in navodili Republiške maturitetne komisije;
 - po prejemu ocenjenih pisnih izdelkov oziroma po opravljenih ustnih izpitih izdela pomenski seznam kandidatov s končnimi ocenami in ugotovi, kateri kandidati so maturo opravili in kateri so jo opravili z odličnim uspehom;
 - odloča o primerih, za katere jo pooblašča ta pravilnik oziroma jo pooblasti Republiška maturitetna komisija;
 - odloča o pritožbah kandidatov o poteku pisnega in ustnega izpita;
 - pripravi končno poročilo o maturi najkasneje 15 dni po razglasitvi rezultatov na način, ki ga določi Republiška maturitetna komisija.
- Varianta, povezana z varianto k 19. členu. Vrine se 2. alineja, ki se glasi:
- »- imenuje notranje ocenjevalce pisnih izdelkov;«

41. člen

O svojem delu vodi šolska maturitetna komisija zapisnik. V zapisnik se vpisujejo tudi ločena mnenja članov komisije. Zapisniki nadzornih učiteljev in zapisniki šolskih predmetnih komisij za ustni izpit so sestavni del tega zapisnika.

V primeru, ko v komisiji ni bilo doseženo soglasje, ravnatelj šole zaprosi Republiško maturitetno komisijo za mnenje.

Šolska maturitetna komisija razglašuje svoje odločitve, pomembne za izvajanje mature, na šolski oglasni deski.

VII. ADMINISTRACIJA

42. člen

Administrativna in strokovna dela, potrebna za izvedbo mature, opravlja maturitetni izpitni center.

Maturitetni izpitni center se ustanovi kot posebna delovna enota s sklepom pristojnega republiškega organa. V obdobjih povečanega obsega dela izpitni center vključuje občasne sodelavce.

Maturitetni izpitni center vodi vodja maturitetnega izpitnega centra. Izpitni center je za svoje delo odgovoren Republiški maturitetni komisiji.

43. člen

Maturitetni izpitni center zlasti:

- opravlja administrativna dela za potrebe Republiške maturitetne komisije in republiških predmetnih komisij;
- pripravlja in vzdržuje maturitetni informacijski sistem;
- vodi register zunanjih ocenjevalcev posameznih maturitetnih predmetov;
- vzdržuje zbirko izpitnih vprašanj, nalog in tem ter jih pripravi za razmnoževanje;
- pooblaščenim predstavnikom srednjih šol izroči vodja izpitnega centra v zapečatenem ovoju razmnožena izpitna vprašanja za vse predmete v izpitnem roku 2 dni pred prvim izpitnim terminom na način, ki ustreza zahtevani tajnosti gradiva;
- po prejemu pisnih izdelkov le-te naključno porazdeli, jih pošlje ocenjevalcem v ocenjevanje in ocenjene naloge vrne srednjim šolam. Spremlja roke za ocenjevanje in intervenira v primeru zamude;
- obvešča predmetne komisije o primerih iz 23. člena tega pravilnika in vključuje tretjega ocenjevalca;
- pripravlja podatke in analize o rezultatih mature za Republiško maturitetno komisijo;
- najkasneje do 15. decembra pripravi za tisk letno publikacijo o maturi;
- sklepa pogodbeno razmerja z zunanjimi ocenjevalci in drugimi sodelavci.

VIII. SPRIČEVALA IN PUBLIKACIJE

44. člen

Kandidatom, ki so maturo opravili, Republiška maturitetna komisija izda maturitetno spričevalo.

Kandidatom, ki so maturo opravili z odličnim uspehom, Republiška maturitetna komisija izda maturitetno spričevalo za odličen uspeh.

Maturitetno spričevalo podpišeta predsednik Republiške maturitetne komisije in predsednik šolske maturitetne komisije.

Varianta: Člen se nadomesti tako, da se glasi:

»Kandidatom, ki so maturo opravili, Republiška maturitetna komisija izda maturitetno spričevalo.

Maturitetno spričevalo vsebuje:

- podatke o šoli;
- identifikacijske podatke kandidata;
- datum podelitve spričevala;
- ugotovitev »da je opravil(-a) maturo in s tem izkazal(-a) zrelost za univerzitetni študij«.

Kandidatom, ki so dosegli odličen uspeh, se izda maturitetno spričevalo »summa cum laude«.

Maturitetno spričevalo podpišeta predsednik Republiške maturitetne komisije in predsednik šolske maturitetne komisije.

Srednja šola izda vsem kandidatom, ne glede na uspeh, poročilo o opravljanju mature, ki je priloga k maturitetnemu spričevalu. Poročilo o opravljanju mature vsebuje:

- podatke o šoli, ki ga je izdala;
- identifikacijske podatke kandidata;
- navedbo programa in smeri, po kateri se je kandidat izobraževal;
- seznam opravljenih predmetov z ocenami po maturitetni ocenjevalni lestvici oziroma z ugotovitvijo »neocenjen«;
- morebitno ugotovitev, da je kandidat na maturi opravil več obveznosti, kot jih določa ta pravilnik.

Kandidatom, ki po tem pravilniku ponovno opravljajo izpit na isti šoli, izda šola poročilo po končnem opravljanju izpita. Kandidati iz drugega odstavka 9. člena tega pravilnika prejmejo poročilo o opravljanju mature na koncu zadnjega izpitnega roka.

Poročilo o opravljanju mature podpišeta predsednik in tajnik šolske maturitetne komisije.«

Kandidat, ki je opravil maturo, ima po zakonu opravljen zaključni izpit. Kandidat, ki mature ni opravil v celoti, lahko uveljavlja posamezne predmete mature pri zaključnem izpitu.

46. člen

Srednja šola vodi trajno knjigo maturantov. Vanjo vpisuje podatke iz maturitetnega spričevala. Dokumentacijo o opravljanju mature srednje šole trajno arhivirajo.

Pisne izdelke kandidatov arhivira srednja šola najmanj eno leto.

47. člen

Republiški upravni organ, pristojen za vzgojo in izobraževanje, predpiše obliko in vsebino maturitetne dokumentacije in evidenc.

48. člen

Letna publikacija o maturi v Sloveniji je prikaz izvajanja mature in evalvacije rezultatov mature v šolskem letu. Obliko in vsebino letne publikacije določi Republiška maturitetna komisija, ki sprejme podrobnejša navodila za pripravo te publikacije.

Varianta Člen se nadomesti z besedilom:

»Letna publikacija o maturi v Sloveniji obsega zlasti:

- poročilo Republiške maturitetne komisije;
- poimenski seznam članov Republiške maturitetne komisije, članov republiških predmetnih komisij in seznam zunanjih ocenjevalcev;
- seznam srednjih šol, imena predsednikov šolskih maturitetnih komisij in seznam maturitetnih predmetov na šolah;
- pisna izpitna vprašanja, naloge in teme, pričakovane odgovore, lahko pa tudi zelo uspešen zgled izdelka;
- statistično poročilo o uspehu maturantov, vključno z uspehom na posameznih šolah;
- seznam kandidatov, ki so maturo opravili, natisnjen v drobnem tisku.

Republiška maturitetna komisija sprejme podrobnejša navodila za pripravo letne publikacije.«

IX. JAVNOST, TAJNOST IN PRITOŽBE

49. člen

Pisnim izpitom smejo prisostvovati le kandidati in nadzorni učitelji, lahko pa tudi predsednik šolske maturitetne komisije ali njegov namestnik. Ustnim izpitom smejo prisostvovati poleg članov šolske predmetne komisije člani šolske maturitetne komisije in tudi drugi učitelji te šole.

Člani Republiške maturitetne komisije in člani republiških predmetnih komisij oziroma njihovi pooblaščenici se lahko nenapovedani udeležijo pisnih ali ustnih izpitov. Če ugotovijo nepravilnosti pri izvajanju mature, o tem obvestijo predsednika šolske maturitetne komisije.

Prisotnost drugih učiteljev ali opazovalcev ne sme motiti kandidatov pri izpitu.

50. člen

Z gradivi, ki vsebujejo izpitna vprašanja, naloge in teme pisnega izpita, se v času do izpita ravna kot z gradivi, ki so označena z uradno tajnostjo, stopnja zaupnosti zaupno.

Za varovanje tajnosti so disciplinsko in kazensko odgovorni člani republiških in šolskih maturitetnih organov in delavci maturitetnega izpitnega centra. Srednja šola hrani izpitno gradivo v zapечатih omarah. Pri vsakokratnem odpiranju omare morata biti prisotna vsaj dva člana šolske maturitetne komisije.

Ocene pisnih izpitov pri posameznem predmetu se objavijo po ustni ocenitvi kandidatov.

Člani maturitetnih organov in drugi, ki prisostvujejo delu organov, ne smejo dajati nobenih izjav ali obvestil razen tistih, za katere so pooblaščenici.

Maturitetni izpitni center lahko daje v javnost le podatke, za katere ga izrecno pooblasti Republiška maturitetna komisija.

Republiška maturitetna komisija daje posebna navodila republiškim predmetnim komisijam, šolskim maturitetnim komisijam in maturitetnemu izpitnemu centru.

Če je bila nedvoumno ugotovljena kršitev izpitne tajnosti, lahko Republiška maturitetna komisija razveljavi posamezne izpite ali vse izpite posameznemu kandidatu, skupini kandidatov ali vsem kandidatom na srednji šoli. V tem primeru določi, da kandidati opravljajo izpite ali maturo v izrednem izpitnem roku. Ravnatelj šole ali predstojnik republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, predlagata postopek za ugotavljanje odgovornosti.

51. člen

Zoper potek izpita lahko kandidat vloži obrazloženo pritožbo šolski maturitetni komisiji najkasneje dva dni po izpitu, na katerem se je zgodila zatrjevana kršitev. O pritožbi odloči šolska maturitetna komisija dveh dneh. Odločitev komisije je dokončna.

Če šolska maturitetna komisija pritožbo sprejme in če ugotovi, da so nepravilnosti v poteku izpita vplivale na oceno, odloči o spremembi ocene ustnega izpita šolska maturitetna komisija, o spremembi ocene pisnega izpita pa republiška predmetna komisija najkasneje 14 dni po pritožbi.

Pritožba zoper oceno pisnega ali ustnega izpita ni možna. Kandidati imajo eno leto po opravljanju izpita pravico, da se seznanijo z oceno in popravki svojega pisnega izdelka.

X. KONČNE DOLOČBE

52. člen

Maturitetni katalog znanja mora biti pripravljen najkasneje do konca leta 1991 in mora biti objavljen v letu 1992.

Republiška maturitetna komisija sprejme najkasneje v letu 1993 določila izpitnega reda, za katerega je v skladu s tem pravilnikom pooblaščenca.

53. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka:

5 Ljubljana, dne

dr. Peter Vencelj
PREDSEDNIK

1. POMEN MATURE

Matura po zakonu (Ur. l. SRS, št. 35/89) in tem pravilniku prevzema ime slovenske mature, ki so jo pred desetletji opravljali številni rodovi maturantov, oživlja njene izkušnje in nadaljuje njeno tradicijo. Obogatena z našimi in tujimi izkušnjami se nova matura pomembno razlikuje od prejšnje mature, ki je bila po svojem pomenu zaključni izpit srednje šole. Našeje mo najprej značilnosti predlagane mature:

Matura je skupina izpitov, ki jih opravljajo kandidati za univerzitetni študij na prehodu med štiriletno srednjo šolo in univerzo. Predlagana matura združuje funkcije več vrst izpitov. Matura je:

1. Izbirni izpit, za katerega se odločijo tisti kandidati, ki nameravajo nadaljevati študij na univerzi. Matura ni pogoj za dokončanje srednje šole (to vlogo opravlja zaključni izpit po Pravilniku o preverjanju in ocenjevanju znanja v usmerjenem izobraževanju, Ur. l. SRS št. 10/88 in 6/90), temveč je splošni pogoj za vpis na univerzo. Izbirna narava izpita močno zmanjšuje potrebo po sprejemnih izpiti na posameznih visokošolskih organizacijah.

2. Kvalifikacijski izpit, ki dokazuje standard znanja na ravni, kot je potrebna za univerzitetni študij. Zahtevnost mature praviloma presega raven znanja, ki je določena za zaključni izpit srednje šole. Od zaključnega izpita se razlikuje tudi po vsebini.

3. Izpit na republiški ravni, ki ga opravljajo vsi pod enakimi pogoji. To omogoča enotno oceno in primerjavo ravni znanja in sposobnosti maturitetne populacije, pregled stanja pa prispeva k izboljšavam šolskega sistema.

Matura preprečuje kopiranje različnih izpitov (zaključni, diferencialni, sprejemni) v razmeroma kratkem času med koncem srednje šole in vpisom na univerzo in omogoča, da kandidati za študij opravljajo le en skupinski preizkus.

Uvedba mature je eden od ukrepov, s katerimi želimo izboljšati kakovost pouka in dvigniti raven končnega znanja dijakov vseh štiriletnih srednjih šol. Dosledna izvedba mature (s pričakovanimi spremembami v srednjem in visokem šolstvu, ki jih bo povzročila), lahko zmanjša osip v nižjih letnikih in odpravi potrebo po prilagajanju ravni univerzitetnega študija znanju, sposobnostim in delovnim navadam večine novicev. Matura ni predvidena le v šolah in programih gimnazijskega tipa, temveč jo je ob izbirnosti predmetov in njihovih ravni zahtevnosti mogoče vgraditi v vse štiriletne srednješolske programe in smeri.

Zasnova mature omogoča srednjim šolam, programom in učencem enakovno udeležbo.

Matura je po zakonu izbirni izpit, ki ga ni treba opravljati vsem četrtošolcem, temveč le resnim kandidatom za študij. Standard maturitetnih znanj je tako mogoče določiti na ravni, ki je ustrezna za vpis na univerzo v večini evropskih držav in je v skladu z nastajajočimi mednarodnimi standardi.

Matura določa standard znanja kot končni cilj dela in pouka. Ustvarjalnost učiteljev in šole bodo bolj kot doslej prepuščene poti do tega cilja. Srednje šole bodo lahko samostojne in svobodneje izbirale metode pouka v skladu s cilji, objavljenimi v maturitetnem katalogu znanj najmanj dve leti pred preverjanjem znanja. Maturitetni katalog znanj vsebuje določila in informacije, pomembne za izobraževalne programe, šole, učitelje in učence in je zato pomemben strokovni dokument mature.

Z zaključnim izpitom in maturo se v skladu z izkušnjami preteklega obdobja na novo ureja vprašanje izobraževanja za začetek dela in izobraževanja za nadaljevanje študija. Zasnova mature izhaja iz spoznanja, da je določena stopnja zunanje diferenciacije pouka v srednji šoli tako v interesu šol kot učencev.

Pravilnik dopušča vsem učencem štiriletnih srednjih šol udeležbo na maturi ne glede na to, v kolikšni meri so se prej vključili v diferenciran maturitetni pouk. Tudi dijaki gimnazijskih programov lahko (če to želijo) končajo srednjo šolo z zaključnim izpitom in ne z maturo. To olajšuje njihov zaposlitev v primerjavi z absolutni nekdanje gimnazije brez mature.

Matura mora biti zasnovana in izvedena tako, da je zagotovljen enakovreden standard končnega znanja dijakov ne glede na izbor predmetov in njihovih ravni in ne glede na šolo, kjer je maturant maturiral. Z maturo je treba zagotoviti najširšo horizontalno prehodnost in izključiti ozke vertikalne povezave, kadar te niso vsebinsko utemeljene (kot na primer velja za študij glasbe ipd.). Kandidatom bo opravljena matura v načelu omogočila vpis na katerokoli višjo ali visoko šolo. Izdaja maturitetnega spričevala brez navedbe predmetov, programa in smeri izobraževanja daje zunanji videz temu hotenju.

Zakon dopušča višješolskim programom možnost, da med vpisnimi pogoji ne zahtevajo mature. S tem se odpira pot za nastanek in razvoj novih vrst višjih in visokih šol, kakršne so znane v razvitem svetu.

2. POSEBNOSTI

Poseben položaj mature med srednjo šolo in univerzo omogoča v srednji šoli uvajanje nekaterih novih »akademijskih« prvih, ki so v svetu že znane in preizkušene. Za maturo po tem pravilniku so značilne naslednje posebnosti:

2.1. Izbirnost

Za maturo so značilne tri vrste izbirnosti:

1. Matura ima skupne predmete, ki so obvezni za vse kandidate, in **izbirne predmete**, ki jih izbirajo šole glede na programe, ki jih izvajajo – lahko pa jih izbirajo tudi kandidati glede na interese in področje študija, za katerega se pripravljajo.

2. Kandidati lahko izbirajo med dvema ravnema zahtevnosti predmetov v skladu s svojimi interesi, dosedanjim uspehom in sposobnostmi.

3. Vprašanja so pripravljena tako, da lahko kandidat izbira med enakovrednimi vprašanji ali nalogami oziroma med enakovrednimi skupinami vprašanj. To omogoča, da izpit pri določenem predmetu do neke mere upošteva posebnosti učnih načrtov različnih šol, različen interes dijakov in osebne poudarke profesorjev.

Šola lahko oblikuje svojo maturo na podlagi seznama maturitetnih predmetov, ki jih določijo Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje. Maturitetni predmeti so najpogostejše temeljni predmeti, med njimi pa je lahko tudi temeljni strokovni predmet, ki je značilen za program ali smer, oz. je pomemben za izbrani študij.

Tudi učenec lahko vsaj v načelu oblikuje svojo izbiro predmetov, vendar bodo možnosti širše izbire v praksi povezane z omejitvami, nad katerimi pravilnik o maturi nima moči. Učenčeva izbira bo praviloma v okviru ponudbe šole, objavljene v razpisu za vpis, pravilnik pa dopušča tudi izbor predmeta, ki ga šola ni razpisala.

2.2. Izvedba mature

Republiški maturitetni organi so odgovorni za izvedbo mature, ki jo kandidati opravljajo na srednjih šolah. Matura ima s tem pomen enotnega in enotno organiziranega preizkusa na republiški ravni, vendar ob polni udeležbi in odgovornosti srednjih šol. Pri izvedbi mature je predvidena poudarjena vloga srednjih šol, saj **srednješolski profesorji** niso samo organizatorji izpitov, temveč aktivno sodelujejo pri sestavljanju katalogov znanja, izpitnih vprašanj ter vrednotijo izdelke kandidatov. Pri vseh teh opravilih lahko enakovredno sodelujejo tudi **visokošolski profesorji**, docenti, lektorji in asistenti. Sodelovanje naših najboljših strokovnjakov iz srednjega in visokega šolstva pri pripravi maturitetnega kataloga znanj je eden od pogojev za uspeh mature.

Predvideno je, da se maturitetni predmeti poučujejo najmanj v **tretjem in četrtem letniku na dveh zahtevnostnih ravneh**. O tem odloča Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje. Šole bodo izvajale pouk po diferenciranih programih v diferenciranih skupinah učencev. Pri uvajanju te novosti je smotno, da upoštevamo vse pozitivne izkušnje šol, ki so v preteklosti že izvajale intenzivni pouk posameznih predmetov. Menimo, da je treba z normativi dopustiti primerno spodnjo velikost skupine.

Odločitev o uvajanju mature sprejme srednja šola. Srednje šole, ki se bodo odločile za izvedbo mature, bodo prevzemale novo in zahtevno nalogo. Matura bo spremenila odnos med šolo in učencem. Šole bodo delile skrb za uspeh pri maturi s kandidati, saj bo od njihovega uspeha odvisna ne le kandidatova prihodnja šolska pot, temveč posredno tudi položaj in ugled šole.

Letna maturitetna publikacija bo javno prikazala izvedbo in rezultate mature, opozarjala na probleme in odkrivala tako dobre kot slabe točke sistema. Z maturo naj bi spodbujali zdravo tekmovalnost tako med šolami kot med učenci.

2.3. Ocenjevanje

Pravilnik v skladu z zakonom uvaja neodvisno **zunanje ocenjevanje** pisnih izdelkov in deloma ustnih izpitov, poudarja pomen pisnega izpita in uvaja še druge novosti. Pravilnik omogoča, da predmetni katalog določi posebnosti preizkusa znanja, ki izhajajo iz narave predmeta. Navodila ocenjevalcem niso sestavni del tega pravilnika.

Pravilnik določa, da se z maturitetnim preizkusom ocenjuje zlasti kandidatovo splošno in drugo temeljno znanje trajnejše vrednosti. Manj pomembnih podrobnosti in aktualnosti pri maturi ni vredno preverjati.

3. PRISTOJNOSTI

Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje je po zakonu pristojen, da sprejme obseg, vsebino in raven zahtevnosti mature ter obseg zunanjega ocenjevanja. Strokovni svet po tem pravilniku sprejema maturitetni katalog znanj, ki je strokovna podlaga tako za pripravo na maturo kot za maturitetni preizkus znanja. Strokovni svet je torej pristojen za vse vsebinske odločitve o maturi.

Univerzi po zakonu soodločata pri načrtovanju obsega, vsebine in ravni zahtevnosti mature. Pravilnik zagotavlja univerzama članstvo v Republiški maturitetni komisiji in omogoča sodelovanje univerzitetnih strokovnjakov v republiških predmetnih komisijah. Pravilnik daje visokošolskim organizacijam možnost, da na lastno željo sodelujejo v šolskih maturitetnih komisijah.

Republiška maturitetna komisija je odgovorna za izvedbo mature v sodelovanju z njej podrejenimi **maturitetnimi komisijami** na ravni republike in šole. Ta pravilnik daje komisiji znatne pristojnosti pobude, odločanja in razsojanja v konkretnih primerih. Pristojni organ ustanovi kot delovno enoto **maturitetni izpitni center** za strokovna in administrativna opravila.

Predmetne maturitetne komisije sestavljajo vidni in izkušeni strokovnjaki za določene predmete, ki so povsem avtonomni v strokovnih vprašanjih ter podpisujejo svoje izdelke in poročila.

4. STROŠKI

4.1. Stroški za **pripravo** mature do leta 1995 obsegajo predvsem:
– dveletno delo republiške maturitetne komisije in njenih predmetnih komisij pri pripravi maturitetnega kataloga znanj;

– opremo maturitetnega izpitnega centra;
– poskusno maturo leta 1994 na majhnem vzorcu srednjih šol kot raziskavo v okviru nacionalnega programa;
– natis maturitetnega kataloga znanj;

4.2. Redni **letni stroški** mature od leta 1995 naprej obsegajo predvsem:
– delo republiške maturitetne komisije in njenih predmetnih komisij;

– delo maturitetnega izpitnega centra;
– potrošni material;
– tiskarske stroške: razmnoževanje nalog, tisk listov za odgovore, tisk letne maturitetne publikacije;

– poštno in kurirske stroške;
– honorarje ocenjevalcem;
– strokovno izpopolnjevanje učiteljev

Del stroškov bo mogoče pokriti s prodajo maturitetne publikacije in zbirke nalog. Višino stroškov bo mogoče natančneje oceniti šele po sklepih Strokovnega sveta o številu predmetov. Predlagatelj meni, da bo stroške za dosledno izvedbo mature odtehtalo manjše število izgubljenih let v nižjih letnikih univerz in višja raven študija.

OPOMBA

K vsebini 3., 4., 6. in 2. odstavka 14. člena po zakonu daje predhodno soglasje **Strokovni svet** Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje po uskladitvi z **univerzama**. Ti členi so označeni z zvezdico (*).

* * *

Delovno gradivo je pripravila delovna skupina Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Pri tem se je opirala na končno poročilo ekspertize »Zaključni izpit in matura«, ki jo je pripravila delovna skupina pri Centru za razvoj univerze dne 11. 7. 1989 in je bila objavljena v Prosvetnem delavcu.

Republiški komitej za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo je na seji dne 30. 5. 1990 sprejel delovno gradivo kot osnutek pravilnika in ga dal v enomesečno javno obravnavo.

MATURITETNI ORGANI – glavne pristojnosti

<p>Strokovni svet</p> <ul style="list-style-type: none"> – določi obseg, vsebino in ravni zahtevnosti predmetov (po uskladitvi z univerzama) – določi obseg zunanjega ocenjevanja – sprejme katalog – sprejme programe – razpravlja o rezultatih mature 	<p>Šolski upravni organ</p> <ul style="list-style-type: none"> – sprejme pravilnik o maturi – imenuje RMK – pripravi ustanovitev MIC-a – sprejme finančni načrt – predpiše dokumentacijo – izvaja pooblastila po zakonu – ugotavlja stanje 	<p>Univerzi</p> <ul style="list-style-type: none"> – sodelujeta pri določitvi obsega, vsebine in ravni zahtevnosti mature – predlagata svoje člane v RMK – razpravljata o rezultatih mature
<p>RPK</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripravijo predmetne kataloge – imenujejo zunanje ocenjevalce – pripravijo izpitna vprašanja – predlagajo spremembe programov in učbenikov 	<p>RMK</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvede maturo v Slov. – predlaga katalog – določi izpitni red – imenuje RPK-je – sprejme letno poročilo – podeljuje spričevala – odobri publikacijo – evalvira stanje 	<p>ŠMK in ŠPK</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvedejo maturo na srednji šoli – pripravijo poročilo – podeljuje spričevala – obravnavajo pritožbe
<p>Visokošolske organiz. skupnosti sred. šol Zavod RS za šolstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> – predlagajo člane RPK – predlagajo zunanje ocenjevalce – imenujejo svoje člane v ŠMK 	<p>MIC</p> <ul style="list-style-type: none"> – vzdržuje informacijski sistem – opravlja strokovna in administrativna opravila – pripravi letno publikacijo o maturi 	<p>Zunanji ocenjevalci</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenjujejo pisne izdelke – ocenjujejo ustni izpit, kjer bo tako določeno

Legenda:
RMK – Republiška maturitetna komisija

RPK – Republiška predmetna komisija
ŠMK – Šolska maturitetna komisija

ŠPK – Šolska predmetna komisija
MIC – Maturitetni izpitni center

I.
MATURA V SLOVENIJI
Časovna preglednica priprave na maturo

1. 1990 Predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo imenuje RMK
2. 1990 Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje sprejme obseg, vsebino in ravni zahtevnosti mature po uskladitvi z univerzama in sprejme obseg zunanjega ocenjevanja
3. 1990 RMK imenuje RPK-je za predmete, ki jih je kot maturitetne predmete določil Strokovni svet
4. 1991/92 RMK in RPK pripravljajo maturitetni katalog znanj
5. 1991 Srednje šole prvič objavijo maturo v razpisu za vpis za šolsko leto 1991/92
6. 1991 Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje določi vzorčne srednje šole za poskusno izvedbo mature v letu 1994
7. 1992 Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje sprejme maturitetni katalog zanj in določi spremembe programov
8. 1992 Maturitetni katalog znanj se objavi kot posebna publikacija
9. 1992/93 Prvo uvajanje diferenciranega pouka v 3. letniku vzorčnih srednjih šol
10. 1993 RMK sprejme in objavi izpitni red, poslovnik in druga navodila
11. 1993 Ustanovi se maturitetni izpitni center
12. 1993/94 Uvajanje diferenciranega pouka na vseh štiriletnih srednjih šolah, ki so v razpisu objavile maturo
13. 1994 Poskusna izvedba mature na izbranem vzorcu srednjih šol
14. 1995 Prvo leto izvedbe mature na vseh štiriletnih srednjih šolah, ki so maturo razpisale

II.
MATURA V SLOVENIJI
Časovna preglednica za šolsko leto

1. 1. 4. (1. 7.) Kandidati se prijavijo na srednjih šolah na maturo v spomladanskem (jesenskem) izpitnem roku
 2. 1. 5. RMK razglasi datume pisnih izpitov in obdobje ustnih izpitov v spomladanskem in jesenskem izpitnem obdobju
 3. 1. 5. Ravnatelj šole imenuje ŠMK, ŠPK in nadzorne učitelje za spomladanski in jesenski izpitni rok
 4. 1. 5. Direktor Zavoda RS za šolstvo in dekani visokošolskih organizacij lahko imenujejo svoje člane v ŠMK
 5. 1. 5. (1. 8.) RPK izročijo MIC-u izpitne naloge za pisni izpit v spomladanskem (jesenskem) izpitnem roku
 6. 20. 5. (20. 8.) Srednje šole razvrstijo prijavljene kandidate v skupine za pisne in ustne izpite v spomladanskem (jesenskem) izpitnem roku
 7. 28. 5. (28. 8.) Šole ugotovijo, ali kandidati izpolnjujejo pogoje za opravljanje mature
 8. 28. 5. (28. 8.) Rok za odjavo kandidatov od mature
 9. 29. 5. (29. 8.) Vodja MIC izroči predstavnikom šol izpitno gradivo
-
10. 1. 6. do 30. 6. (1. 9. do 30. 9.) spomladanski (jesenski) maturitetni izpitni rok
 11. 15. 7. (15. 10.) ŠMK poroča o izvedbi mature v spomladanskem (jesenskem) izpitnem roku
 12. 1. 12. RMK sprejme poročilo o izvedbi mature v Sloveniji v šolskem letu. RMK evalvira stanje
 13. 15. 12. MIC pripravi letno publikacijo o maturi
 14. Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje, Znanstveno pedagoška sveta univerz in republiški upravni organ razpravljajo o maturi

ČLENI ZAKONA O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU
(Ur. l. SRS, št. 35/89), KI OBRAVNAVAJO MATURO:

69. člen

V izobraževanje po programu za pridobitev višje ali visoke strokovne izobrazbe se lahko vključi, kdor je opravil maturo.

Poleg opravljene mature program za pridobitev višje ali visoke strokovne izobrazbe lahko izjemoma določi kot pogoj za vključitev tudi ustrezen predhodni program, lahko pa tudi vrsto in obseg delovnih izkušenj. Kdor ni končal takega programa, lahko s preizkusom znanja na srednji šoli, ki izvaja tak program, dokaže, da obvlada potrebna znanja iz tega programa.

S programom, ki ga izvaja umetniška akademija, se lahko določi, da se v izobraževanje po takem programu lahko vključi tudi, kdor ne izpolnjuje pogoja iz prvega odstavka tega člena, izkazuje pa izjemno umetniško nadarjenost.

S programom za pridobitev višje izobrazbe se lahko določi, da se v izobraževanje po tem programu vključijo tudi kandidati, ki so končali ustrezen štiriletni program srednjega izobraževanja.

71. člen

Matura obsega preizkus znanj, potrebnih za nadaljevanje izobraževanja v programih za pridobitev višje oziroma visoke izobrazbe. Matura se opravlja iz skupnega dela, ki obsega skupna znanja vseh srednješolskih štiriletnih programov in iz izbirnega dela, ki obsega posamezna znanja iz določenega vzgojnoizobraževalnega programa.

Maturo lahko opravlja, kdor je končal zaključni letnik katerekoli smeri ali programa štiriletnega srednjega izobraževanja po tem zakonu ali drugem predpisu.

Kdor ni končal izobraževanja po prejšnjem odstavku, opravlja na srednji šoli preizkus znanja, s katerim dokaže, da obvlada najpomembnejša znanja štiriletna smeri ali programa srednjega izobraževanja. Po opravljenem preizkusu lahko opravlja maturo.

Vsebinsko, obseg in raven zahtevnosti znanj mature, določi Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje po predhodni uskladitvi z univerzama. Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje določi tudi načela za določanje vsebine in obsega preizkusa znanja iz prejšnjega odstavka.

Maturo vodi republiška maturitetna komisija, ki jo imenuje predstojnik republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje.

Podrobnejša določila o postopku, načinu in pogojih za opravljanje mature ter o preverjanju in ocenjevanju znanja predpiše republiški upravni organ, pristojen za vzgojo in izobraževanje.

Kdor je opravil maturo, ima opravljen tudi zaključni izpit po tem zakonu, razen kdor jo je opravljal po tretjem odstavku tega člena. Mednarodna matura je enakovredna maturi po tem zakonu.

232. člen

Pogoji za vključitev v programe visokošolskega izobraževanja, določeni s tem zakonom in določbe petega, šestega in sedmega odstavka 167. člena tega zakona, pričnejo veljati za generacijo, ki bo končala izobraževanje po programih srednjega izobraževanja v šolskem letu 1994/95.

Za osebe, ki so dokončale srednje izobraževanje pred rokom iz prejšnjega odstavka, veljajo za vpis v prvi letnik programov visokošolskega izobraževanja pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo tega zakona (pred 20. 7. 1989).

OSNUTEK
30. 5. 1990

Na podlagi drugega odstavka 208. člena Zakona o usmerjenem izobraževanju (Ur. l. SRS, št. 11/30, 6/81, 25/89 in 35/89) Republiški komitej za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo izdaja

PRAVILNIK

O STROKOVNEM IZPOPOLNJEVANJU IN USPOSABLJANJU TER O NAPREDOVANJU PEDAGOŠKIH DELAVCEV V SREDNJEM IZOBRAŽEVANJU

I. SPLOŠNI DOLOČBI

1. člen

S tem pravilnikom se ureja stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev ter napredovanje učiteljev splošnoizobraževalnih in strokovnoteoretičnih predmetov ter učiteljev praktičnega pouka v nazive.

Pedagoški delavci so poleg učiteljev tudi vzgojitelji v domovih za učence, pedagogi, psihologi in socialni delavci ter knjižničarji v šolskih knjižnicah.

2. člen

Šola mora zagotoviti, da se pedagoški delavci vključujejo v programe stalnega strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja.

Stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev je sestavina njihove delovne obveznosti. Šola načrtno vključuje pedagoške delavce v organizirane oblike strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja.

II. STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE IN USPOSABLJANJE

3. člen

Programi za stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje omogočajo zlasti:

- izpopolnjevanje in usposabljanje v stroki,
- izpopolnjevanje in usposabljanje na pedagoško-andragoškem področju,
- izpopolnjevanje in usposabljanje za posodabljanje vsebine, metod in organizacije vzgojnoizobraževalnega dela ter komunikacijo z učenci in starši,
- uvajanje in obvladovanje sodobne učne tehnologije.

Programi iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka tega člena pripravljajo, sprejemajo in izvajajo zlasti tiste visokošolske organizacije, ki izobražujejo pedagoške delavce; programe iz tretje in četrte alineje prejšnjega odstavka tega člena pa Zavod Republike Slovenije za šolstvo. V pripravo in izvajanje programov lahko visokošolske organizacije in Zavod Republike Slovenije za šolstvo vključujejo tudi druge izobraževalne in raziskovalne organizacije, strokovna društva in zasebnike.

4. člen

Visokošolske organizacije in Zavod Republike Slovenije za šolstvo razpišejo izpopolnjevanje in usposabljanje vsako leto do konca meseca maja za naslednje šolsko leto (Varianta: najmanj 3 mesece pred začetkom šolskega leta).

5. člen

Visokošolske organizacije in Zavod Republike Slovenije za šolstvo lahko ustanovijo centre za izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev.

Centri za izpopolnjevanje in usposabljanje zlasti:

- sodelujejo pri načrtovanju, pri pripravi programov, pri organizaciji in izvedbi strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja.

- razvijajo najučinkovitejše oblike in metode strokovnega izpopolnjevanja (dopisno, konzultativno, seminarsko obliko, vzorne nastope ipd.),
- evidentirajo strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev in jim o opravljenem programu izpopolnjevanja in usposabljanja izdajajo potrdila.

6. člen

Izpopolnjevanje in usposabljanje učiteljev se izvaja praviloma v času šolskih počitnic.

Kadar je izpopolnjevanje in usposabljanje organizirano med izvajanjem pouka, mora šola zagotoviti nemoten pouk.

7. člen

Po uspešno opravljenem programu za izpopolnjevanje oziroma usposabljanje dobijo udeleženci potrdilo.

Iz potrdila mora biti razviden naziv programa in njegov obseg.

8. člen

Evidenco o strokovnem izpopolnjevanju oziroma usposabljanju vodita izobraževalna organizacija, pri kateri je pedagoški delavec zaposlen in izvajalec programa.

Vsebinsko in obliko potrdil iz prejšnjega člena in evidenco o strokovnem izpopolnjevanju in usposabljanju predpiše republiški upravni organ, pristojen za vzgojo in izobraževanje.

III. NAPREDOVANJE UČITELJEV

9. člen

Učitelji splošnoizobraževalnih in strokovnoteoretičnih predmetov ter učitelji praktičnega pouka lahko napredujejo v nazive:

- učitelj mentor,
- učitelj svetovalec,
- učitelj svetnik.

Napredovanje učiteljev v nazive je odvisno od:

- uspešnosti vzgojnoizobraževalnega dela,
- obsega in kvalitete opravljenega strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja,
- inovacij na področju vzgojnoizobraževalnega dela,
- objavljenih strokovnih člankov,
- avtorstva in recenzij učbenikov,
- doseženih akademskih stopenj (Varianta: stopenj podiplomskega študija),
- delovne dobe in dela na področju vzgoje in izobraževanja.

10. člen

V naziv učitelj mentor napreduje, kdor:

- dosega nadpovprečno uspešnost pri vzgojnoizobraževalnem delu,
- je uspešno opravil razpisane programe strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja za svoje področje,
- ima najmanj 7 let delovne dobe, od tega vsaj 2 leti na področju vzgoje in izobraževanja.

V naziv učitelj mentor lahko napreduje tudi, kdor:

- ima vsaj eno stopnjo višjo izobrazbo od zahtevane,
- dosega nadpovprečne uspehe pri vzgojnoizobraževalnem delu,
- ima vsaj 2 leti izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja.

11. člen

V naziv učitelj svetovalec napreduje, kdor:

- ima nadpovprečne uspehe pri vzgojnoizobraževalnem in mentorskem delu,
- je uspešno opravil razpisane programe strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja,
- je sodeloval pri sestavljanju učnega načrta ali pri učbeniku kot soavtor ali recenzent,
- ima najmanj 5 let naziv učitelj mentor.

V naziv učitelj svetovalec lahko napreduje tudi, kdor:

- ima vsaj za eno stopnjo višjo strokovno izobrazbo od zahtevane,
- dosega nadpovprečne uspehe pri vzgojnoizobraževalnem delu,
- je sodeloval pri sestavljanju učnega načrta ali pri učbeniku kot soavtor ali recenzent,
- ima najmanj 7 let izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja.

12. člen

V naziv učitelj svetnik napreduje, kdor:

- ima nadpovprečne uspehe pri vzgojnoizobraževalnem delu,
- je sodeloval pri pripravi oziroma izvedbi programa strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja,
- je avtor uspešnega učbenika ali uveljavljene inovacije pri izvajanju pouka na svojem področju,
- je sodeloval pri pripravi programa za pridobitev izobrazbe,
- ima najmanj 5 let naziv učitelj svetovalec.

V naziv učitelj svetnik lahko napreduje tudi, kdor:

- ima dve stopnji višjo izobrazbo od zahtevane,
- izpolnjuje pogoje iz prve, druge, tretje ali četrte alineje prejšnjega odstavka,
- ima najmanj 12 let izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja.

13. člen

Učitelju, ki izpolni pogoje za napredovanje v naziv, izda predstojnik republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, odločbo o doseženem nazivu.

Pisnemu zahtevku za napredovanje v naziv kandidat priloži pisna dokazila.

14. člen

Uspešnost pri vzgojnoizobraževalnem delu z učenci se ugotavlja in je odvisna predvsem od:

- učnega uspeha učencev,

- pedagoško neoporečnega ravnanja z učenci,
- uspeha pri vzgoji mladih raziskovalcev,
- uvajanja sodobnih oblik in metod pouka,
- posredovanja novih spoznanj svoje stroke učencem,
- uspešnosti učencev na tekmovanjih v znanju republiškega in zveznega pomena,
- uspešnosti učencev pri maturi in nadaljnjem izobraževanju.

Dokazilo o doseganju nadpovprečne uspešnosti pri vzgojnoizobraževalnem delu z učenci izda učiteljem ravnatelj šole, lahko pa tudi Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

15. člen

Predstojnik republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, izda odločbo o napredovanju v naziv na podlagi ugotovitve komisije, da so za napredovanje izpolnjeni pogoji iz tega pravilnika.

Zato imenuje tričlansko komisijo za napredovanje učiteljev v nazive ter tajnika komisije. V komisiji so predstavniki stroke oziroma ustreznega predmetnega področja, ustrezne skupnosti srednjih šol in predstavnik republiškega upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, ki je predsednik komisije.

Komisija ugotavlja izpolnjevanje pogojev za napredovanje v naziv na sejah. Komisija vabi na sejo ravnatelja šole, lahko pa tudi kandidata za napredovanje v naziv. O predlogu za napredovanje v naziv odloča komisija z večino glasov.

Odločba predstojnika republiškega upravnega organa za vzgojo in izobraževanje je dokončna. Odločbo je mogoče spodbijati v upravnem sporu.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

16. člen

Učitelji, ki imajo ob uveljavitvi tega pravilnika najmanj 20 let dela na področju vzgoje in izobraževanja in nimajo dokazil, da so bili vključeni v organizirano strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje, izpolnjujejo pa druge predpisane pogoje za napredovanje v naziv, lahko zahtevajo izdajo odločbe o napredovanju v naziv v enem letu od uveljavitve tega pravilnika.

17. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka:

Ljubljana, dne

Predsednik

OBRAZLOŽITEV

Ob zadnjem spreminjanju in dopolnjevanju Zakona o usmerjenem izobraževanju (ur. l. SRS, št. 25/89) je bila sprejeta tudi odločitev, da se uvede organizirano stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev in napredovanje učiteljev srednjih šol v nazive, saj je le na tak način mogoče dvigniti kvaliteto pouka in znanja učencev.

Na podlagi take odločitve in pooblastila v drugem odstavku 208. člena zakona o usmerjenem izobraževanju je Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo dolžan sprejeti ustrezen izvršni predpis. Pri pripravi tega osnutka strokovna služba ni imela nobenih podobnih predhodnih vzorcev niti praktičnih izkušenj.

Osnutek izhaja iz zakonske določbe in ureja strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev, napredovanje v nazive pa le za učitelje. Pri tem je bilo potrebno definirati pojem pedagoških delavcev (drugi odstavek 1. člena). Osnutek izhaja iz načela, da izobraževalna organizacija mora omogočati svojim pedagoškim delavcem stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje, ki je sestavina njihove delovne obveznosti.

Pravilnik lahko ureja le na republiški ravni organizirano izpopolnjevanje in usposabljanje. Zato v 3. členu povzema vrste programov, njihovo pripravo in izvajanje po 205. členu zakona o usmerjenem izobraževanju, sodelovanje pa omogoča tudi zasebnikom, ki izvajajo izobraževanje z osebnim delom.

Zaradi načrtovanja dela pravilnik v 4. členu zavezuje izvajalce, da programe izpopolnjevanja in usposabljanja razpišejo do konca maja za prihodnje šolsko leto (varianta: najmanj 3 mesece pred začetkom šolskega leta).

Menimo, da je za stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev nujno ustanoviti centre, ki bodo sodelovali pri pripravi programov izpopolnjevanja in usposabljanja, njegovem načrtovanju, organiziranju in izvajanju. Take ustanove bodo - upoštevaje specifično vzgojnoizobraževalnega dela pedagoških delavcev - morale razvijati tudi učinkovite oblike in metode tega izpopolnjevanja, da bo pouk čim manj okrnjen (15. člen). Zaradi tega je v 6. členu določeno, da se izpopolnjevanje in usposabljanje praviloma izvaja med počitnicami.

Zaradi napredovanja je potrebno evidentirati izpopolnjevanje in usposabljanje pedagoških delavcev.

Pri napredovanju učiteljev osnutek najprej predlaga splošne pogoje za pridobitev naziva (9. člen), nato pa pogoje za pridobitev naziva učitelj mentor v 10. členu, naziva učitelj svetovalec v 11. in naziva učitelj svetnik v 12. členu. Menimo, da so zajeti najpomembnejši pogoji za pridobitev naziva, zavestno pa smo se izogibali takim, ki neposredno ne vplivajo na kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela oziroma, ki z doseganjem te kvalitete niso povezani. V drugih odstavkih navedenih členov je urejeno hitrejšo napredovanje v nazive.

Da bi olajšali ugotavljanje uspešnosti pri vzgojnoizobraževalnem delu z učenci, v 14. členu predlagamo nekatere kriterije. Izhajali smo iz načela, da si učitelj mora naziv pridobiti. Zato učitelj, ki izpolnjuje vse pogoje za napredovanje, vloži zahtevek z dokazili komisiji za napredovanje učiteljev, ki ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji, odločbo o napredovanju v naziv pa izda predstojnik republiškega upravnega organa za vzgojo in izobraževanje (13. in 15. člen).

S prehodno določbo v 16. členu je urejeno pridobivanje nazivov za učitelje, ki izpolnjujejo vse druge pogoje, razen uspešno končanih programov izpopolnjevanja in usposabljanja, ker jih doslej ni bilo.

VIO OŠ NOVO MESTO, TOZD OSNOVNA ŠOLA MILKA ŠOBAR-NATAŠA NOVO MESTO, Šmihel 2

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN ZGODOVINE
- UČITELJA MATEMATIKE IN ZGODOVINE
- UČITELJA BIOLOGIJE IN GOSPODINJSTVA ali KEMIJE IN GOSPODINJSTVA
- KNJIŽNICARJA (s poznavanjem osnov računalništva)

Vsa dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, začetek dela 1. 9. 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev po Zakonu o osnovni šoli in s kratkim življenjepisom v 10 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po razpisnem roku.

VIO OŠ NOVO MESTO, TOZD OSNOVNA ŠOLA KATJA RUPENA NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991.
- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, PRU ali P, za nedoločen čas, začetek dela 1. 9. 1990.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v zakonitem roku.

Svet SREDNJE LESARSKÉ ŠOLE LJUBLJANA LJUBLJANA, Aškerčeva 7

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA in UMETNOSTNE VZGOJE, za določen čas, s polnim delovnim časom
- POGOJ: visoka izobrazba iz slovenskega jezika in književnosti in visoka izobrazba po programu oddelka za glasbeno pedagogiko na akademiji za glasbo ali visoka izobrazba na akademiji za likovno umetnost
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA, za določen čas, s polnim delovnim časom
- POGOJ: visoka izobrazba iz angleškega jezika in književnosti in visoka izobrazba iz nemškega jezika in književnosti
- UČITELJA MATEMATIKE IN RAČUNALNIŠTVA, za določen čas, s polnim delovnim časom
- POGOJ: visoka izobrazba pedagoške smeri matematike in visoka izobrazba pedagoške smeri računalništva in informatike
- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, za določen čas, s polovičnim delovnim časom
- POGOJ: visoka izobrazba pedagoške smeri matematike s fiziko ali fizike z matematiko
- LABORANTA ZA FIZIKO, KEMIJO, BIOLOGIJO, za določen čas, s polnim delovnim časom
- POGOJ: izobrazba V. stopnje - srednja naravoslovna šola

Začetek opravljanja del in nalog je 1. september 1990.

Kandidati naj oddajo prijave o izpolnjevanju pogojev in dokazila o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE JOŽE MOŠKRIČ, LJUBLJANA, Jarška c. 34.

razpisuje za šolsko leto 1990/91 naslednja dela in naloge:

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PA razredni pouk, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu), s polnim delovnim časom;
- UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO, PRU ali P, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991, s krajšim delovnim časom;
- UČITELJA GOSPODINJSTVA in VODENJE ŠOLSKE PREHRANE, PA biologija-gospodinjstvo, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991, s krajšim delovnim časom;
- UČITELJA ZA TEHNIČNO VZGOJO, PA, tehnična vzgoja, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom;
- UČITELJA ZA TEHNIČNO VZGOJO, PA, tehnična vzgoja, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 31. 3. 1991, s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu);
- PEDAGOGA, P pedagogike, za določen čas, od 1. 9. 1990 do 30. 6. 1991, s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri jih bomo obvestili v 8 dneh po prijavnem roku. Začetek dela 1. 9. 1990.

SREDNJA TEHNIŠKA ŠOLA MARŠALA TITA CELJE

razpisuje prosta dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi (reelekcija)

- PEDAGOŠKEGA VODJE ZA NARAVOSLOVNO PODROČJE, s polnim delovnim časom in polovično učno obveznostjo
- Pogoji: - visokošolska izobrazba iz naravoslovja pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju opravljen strokovni izpit strokovno-pedagoške in svetovalne sposobnosti
- Kandidat bo izbran za štiri leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na Srednjo tehniško šolo Celje, Pot na Lavo 22, 63000 Celje.

O izbiri boste obveščeni v 15 dneh.

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA JOŽEFA MASLO ILIRSKA BISTRICA

Svet VVO

razpisuje dela in naloge

- RAVNATELJA za 4 leta
- Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še:
 - vzgojitelj predšolskih otrok, strokovni delavec ali učitelj
 - opravljen strokovni izpit
 - 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok,
 - organizacijske in strokovne sposobnosti
- Začetek dela 1. 9. 1990.

Prijave z dokazili o izpolnjenih pogojih pošljite v 10 dneh od objave z oznako »Za razpisno komisijo« na naslov: VVO Jožefa Maslo II. Bistrica, Vilharjeva 13 a.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po sprejetju sklepa o imenovanju.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA BREŽICE

Komisije za delovna razmerja pri TOZD objavljajo prosta dela in naloge:

TOZD OSNOVNA ŠOLA ARTIČE

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, s polnim delovnim časom
- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA DELO V ODDELKU PB s polnim delovnim časom
- DVEH UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA ali DVEH VZGOJITELJEV PREDŠOLSkih OTROK, s polnim delovnim časom
- UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE, s polnim delovnim časom

TOZD OSNOVNA ŠOLA CERKLJE OB KRKI

- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, s polovičnim delovnim časom

TOZD OSNOVNA ŠOLA DOBOVA

- UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA, s polnim delovnim časom

TOZD OSNOVNA ŠOLA GLOBOKO

- UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA, s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA TELESNE VZGOJE, s polovičnim delovnim časom

TOZD OSNOVNA ŠOLA VELIKA DOLINA

- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, s polnim delovnim časom

TOZD GLASBENA ŠOLA BREŽICE

- UČITELJA KLAVIRJA, s polnim delovnim časom
- UČITELJA HARMONIKE, s polnim delovnim časom
- UČITELJA TROBIL, s polnim delovnim časom
- UČITELJA FLAVTE, s polovičnim delovnim časom

POGOJI:

- ustrezna izobrazba, predpisana z zakonom o osnovni oziroma glasbeni šoli
- obvezno aktivno znanje slovenskega jezika
- vsa dela in naloge so razpisani za določen čas, za šolsko leto 1990/91
- začetek dela: 1. 9. 1990
- stanovanj ni.

Prijave z dokazili o strokovnosti sprejemajo komisije za delovna razmerja posameznih TOZD 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 10 dneh po poteku roka za prijavo.

emona globtour
POČITNICE V TURČIJI

1 teden — 3.600 din
14 dni — 4.600 din

PLAČATE LAHKO V 5 OBROKIH.

Informacije in prijave v vseh poslovalnicah Emona Globtour ali po telefonu 061/313-230, 217-474.

HI-FI CENTER, RESLJEVA 34, LJUBLJANA tel.: 061/313-686, PRODAJA BLAGA PODJETJA »MATE«
PONUDBA TEDNA - KOLIČINE OMEJENE

- CASIO KLAVIATURE CDP-550 — 60.000 din
- CASIO KLAVIATURE CT-660 — 11.000 din
- CASIO KLAVIATURE SA-1 — 1.000 din
- CASIO KLAVIATURE SA-10 — 1.450 din
- CASIO KLAVIATURE SA-20 — 1.900 din
- CASIO KLAVIATURE PT-88 — 2.150 din
- CASIO PIHALO DIG. DM-100 — 3.000 din
- CASIO KITARA DIG. DG-1 — 12.000 din
- CASIO KLAVIATURA DIG. CT-370 — 6.500 din
- CASIO KLAVIATURA DIG. PT-380 — 3.600 din
- ADAPTER AD-1 — 450 din

- Primerno za poklicne glasbenike, amaterje, šole, VVZ, ali za mamice in očke, ki bi radi preverili ali dopolnili nadarjenost svojih otrok.

- Možnost obročnega odplačevanja.

- Prodaja tudi v Zagrebu - »VACC«, Savska c. 28, tel. 041/336-106.

- Prodajamo tudi audio-video akustiko po izredno atraktivnih cenah. - Pohitite!

AUTRONIC

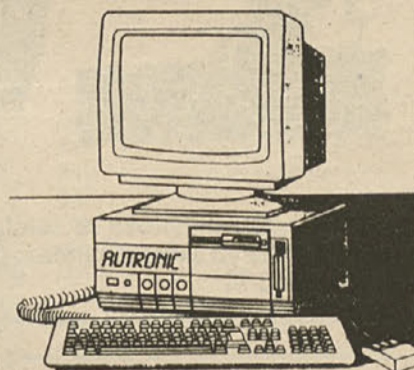
Handelsgesellschaft m.b.H., Radetzkystrasse 18, A-9020 Celov ec, Avstrija

Computer-Systeme

 TEL.: (9943)463 514 871
FAX: 463 514 873

Osebni računalniki PC-AT 286, PC-AT 386 v različnih konfiguracijah, sistemi za namizno založništvo, matrični in laserski tiskalniki, profesionalni grafični sistemi za računalniško animacijo, CAD, CAM ...

Izbrali smo nekaj zanimivosti iz našega prodajnega programa:

DEM

 AUTRONIC PC AT-286/12 1.600
CPU 12(16) Mhz, 1 Mb RAM on board, Floppy disk Mitsubishi 1.2 Mb 5.25", 2x seriall, 2 x parallel port, Hercules compatible graphic card (720x348), double FD/HD controller WD 1006 (1:1) Western Digital, Keyboard Cherry, DESKTOP CASE (digital display, Keylock, Reset, Turbo switch, 200 Watt Power supply)

 Trdi disk NEC D3142 44 MB/25 ms 700
Trdi disk SEAGATE 251-1 40 MB/28 ms 590
Monitor SAMSUNG B/W 14" TTL 250
ADDONICS Msync B/W 14"(1024 x 768) 540
Miška GENIUS GM 6 75
Miška Logitech C9 170
Matrični tiskalnik STAR LC-10 410
Laserski tiskalnik STAR LP 8 3.585
Laserski tiskalnik Hewlett Packard S.III 4.600

Cene so neto fco Celovec. Garancija 12 mesecev. Servis v Ljubljani.

Obiščite nas v našem prodajnem salonu v Celovcu, kjer smo vam na voljo vsak delavnik med 9. in 13. ter 14. in 18. uro. Vse dodatne informacije (dinarska prodaja, cenik celotnega prodajnega programa, itd.), lahko dobite tudi v našem predstavništvu (Autronic d.o.o, Kardeljeva pl. 17, tel. 345-161/int.322) v Ljubljani, kjer se bomo z vami radi pogovorili in vam pred nakupom svetovali.

